

บทที่ 1 บทนำ

การเคลื่อนเข้าสู่ระบบการค้าเสรีตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในปี 2563 (ค.ศ. 2020) นับเป็นปัจจัยภายนอกประเทศที่สำคัญที่กดดันต่อภาคการผลิตและการค้าสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหารของไทย ทั้งนี้แม้ประเทศต่างๆ จะได้ตกลงเห็นชอบร่วมกันในการลดข้อกีดกันทางด้านภาษีศุลกากรลง เพื่อให้เกิดการขยายตัวของตลาดการค้าสินค้าระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น แต่ในหลายประเทศได้นำมาตรการกีดกันทางการค้าในรูปแบบอื่นๆ เพื่อจำกัดการนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีความเสี่ยงต่อการบริโภค ซึ่งจะสร้างผลกระทบต่อส่งออกสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหารของไทย ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องควรจะต้องเร่งปรับตัวเพื่อตามให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยและรวมถึงการปรับตัวตลอดห่วงโซ่อุปทานอาหารให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือทั้งในประเทศและนานาชาติ

เป็นที่ยอมรับกันว่ามาตรฐานและคุณภาพของสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหารที่จะเกิดขึ้นตามการก้าวไปสู่ระบบการค้าเสรีในเวทีการค้าโลกนั้น นับวันจะทวีความสลับซับซ้อนและมีความเป็นพลวัตมากขึ้น ตลอดจนมีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศจะมุ่งเน้นการให้ความคุ้มครองต่อผู้บริโภคภายในประเทศของตน ตลอดจนให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าอาหารต่อผู้บริโภคเป็นหลัก อันนำไปสู่การใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้เป็นอุปสรรคและข้อกีดกันทางการค้าทดแทนมาตรการทางภาษีอากรที่จะต้องถดถอยและล้มเลิกไปในปี 2563

ประเทศไทยจัดเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหารที่สำคัญของโลก โดยมีมูลค่าการส่งออก 1.72 ล้านล้านบาท ในปี 2547 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2547) และในจำนวนนี้เป็น การส่งออกสินค้าในรูปแบบผลิตภัณฑ์อาหารประมาณ 0.52 ล้านล้านบาท โดยมีส่วนแบ่งในตลาดโลกร้อยละ 2.28 และคิดเป็นอันดับที่ 5 ของโลก การส่งออกสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของไทยดังกล่าว นอกจากจะนำมาซึ่งการได้เปรียบดุลการค้าของสินค้าในกลุ่มดังกล่าวประมาณร้อยละ 50 (ในปี 2547 มีการนำเข้าเพียง 0.73 ล้านล้านบาท) แล้ว กิจกรรมการผลิตและการแปรรูปในกลุ่มสินค้าดังกล่าว มีองค์ประกอบกลไกของห่วงโซ่คุณค่าจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคที่หลากหลายและมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก อันนำมาซึ่งกระบวนการสร้างงาน สร้างรายได้ที่สำคัญสำหรับเศรษฐกิจภายในของประเทศ ในขณะเดียวกันเป็นกลไกของการสร้างคุณค่าของความพึงพอใจในสินค้าบริการให้กับผู้บริโภคตามมาอีกด้วย

การที่ประเทศไทยจะเพิ่มพูนศักยภาพการส่งออกในสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร ให้เกิดการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนนั้น ประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างสมรรถนะในการแข่งขันของสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหารของประเทศ โดยเฉพาะระบบคุณภาพและมาตรฐานสินค้าในระบบห่วงโซ่อุปทานอาหารเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและความเป็นสากล และรวมถึงเพื่อให้ได้รับความไว้วางใจในทางการค้าในระดับนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อลดอุปสรรคและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษีและเพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้โดยไม่ขัดต่อเงื่อนไขและแนวทางการปฏิบัติของข้อตกลงตามกติกาขององค์การการค้าโลก

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. ศึกษาและรวบรวมมาตรการการกีดกันทางการค้าของประเทศคู่ค้า
2. ศึกษาชนิดและประเภทของสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร ที่จะได้รับผลกระทบจากมาตรการการกีดกันทางการค้า และผลจากการเปิดเสรีตามความตกลงขององค์การการค้าโลก
3. ศึกษาและเสนอแนะการเตรียมมาตรการด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการเปิดการค้าเสรีตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก

ขอบเขตการศึกษา

1. รวบรวมและนำเสนอมาตรการการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และจีน เป็นสำคัญ โดยรวบรวมข้อมูลระหว่างปี 2546 - 2548
2. ศึกษาชนิดและประเภทของสินค้าเกษตร สินค้าเกษตร แปรรูปและสินค้าอาหาร ที่จะได้รับผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าและการเปิดการค้าเสรีตามข้อตกลง WTO
3. จัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประมวลผลร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1 และ 2
4. ศึกษามาตรการการเสริมสร้างสมรรถนะในการแข่งขันของสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร
5. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการฯ

ตารางแผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	เดือนที่				
	1 (เม.ย.48)	2 (พ.ค.48)	3 (มิ.ย.48)	4 (ก.ค.48)	5 (ส.ค.48)
1. รวบรวมเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการการกีดกันทางการค้าของประเทศต่างๆ	_____				
2. ศึกษาชนิดและประเภทของสินค้าเกษตร สินค้าเกษตร แปรรูป และสินค้าอาหาร ที่จะได้รับผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าและการเปิดการค้าเสรีตามข้อตกลง WTO	_____				
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 2		_____			
4. จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง			_____		
5. ศึกษามาตรการที่เหมาะสม ในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและสินค้าอาหารของไทย			_____	_____	
6. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์					_____